

Besluit van [datum], houdende regels waarmee tijdelijk wordt afgeweken van de Wet basisregistratie personen in het kader van een experiment met beperking van de verstrekking van gegevens uit de basisregistratie personen (Besluit experiment dataminimalisatie basisregistratie personen)

1. Wat is de aanleiding?

Dit besluit gaat over de basisregistratie personen (hierna: BRP). De BRP bevat persoonsgegevens van inwoners van Nederland en anderen die een relatie hebben met de Nederlandse overheid. De BRP is een basisregistratie. Dat betekent dat je als geregistreerde burger je gegevens en wijzigingen daarin (bijvoorbeeld een verhuizing) maar één keer doorgeeft. Vervolgens wordt deze informatie gebruikt in uiteenlopende (overheids)processen: van het toekennen van huurtoeslag tot het opmaken van een notariële akte. En van statistisch onderzoek door het CBS tot de patiëntadministratie van het ziekenhuis. BRP-gegevens zijn dus van belang voor het functioneren van de overheid als geheel.

Tegelijkertijd gaat het altijd om de gegevens van mensen. Mensen die erop moeten kunnen rekenen dat de overheid zorgvuldig met hun gegevens omgaat en aandacht heeft voor de persoon achter het burgerservicenummer. Er zijn dan ook grenzen gesteld aan de toegang tot persoonsgegevens: niet meer dan noodzakelijk, transparant en met voldoende waarborgen voor de rechten en vrijheden van burgers. Dit verdient blijvend aandacht en inspanning voor verbetering. Technische ontwikkelingen bieden daarbij kansen om de privacy van burgers beter te beschermen.

In de brief van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK) van 26 september 2022 is aangegeven dat de BRP aan de hand van een ontwikkelagenda stapsgewijs verbeterd en vernieuwd wordt.¹ Dit besluit is een belangrijke stap in die doorontwikkeling. Het ziet op een experiment waarmee – met behulp van een technische vernieuwing – de toegang van (overheids)organisaties tot persoonsgegevens wordt beperkt tot de minimaal noodzakelijke informatie over een persoon.

2. Wie zijn betrokkenen?

- Burgers (ingeschreven in de BRP)
- Gemeenten
- Gebruikers van de BRP
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)

Gemeenten en gebruikers van de BRP die deelnemen aan het experiment worden hierna aangeduid als "deelnemer" of "deelnemers".

3. Wat is het probleem en 4. Wat is het doel?

In het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) is het van belang dat dataminimalisatie wordt nagestreefd, wat wil zeggen dat niet meer gegevens worden verwerkt/verstrekkt dan strikt noodzakelijk. Dataminimalisatie is een van de prioriteiten die wordt genoemd voor de doorontwikkeling van de BRP in de Ontwikkelagenda BRP onder punt 3: "*Doel is dataminimalisatie in het kader van de AVG, maar ook het verbeteren van de kwaliteit van gegevens omdat er fouten en inconsistenties kunnen ontstaan bij het overnemen/kopiëren van gegevens. Werken met kopieën kan bijvoorbeeld leiden tot gebruik van minder actuele gegevens dan beschikbaar zijn in de BRP.*"² Het is bovendien een van de onderwerpen waarmee kan worden geëxperimenteerd ten behoeve van de doorontwikkeling van de BRP.³

Om betere invulling te geven aan het beginsel van dataminimalisatie wordt door RvIG in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een 'Application

¹ Kamerstukken II 2022/23, 27859, nr. 163.

² Kamerstukken II 2020/2021, 27859, nr. 146

³ Artikel 4.16a, tweede lid, onderdeel b: bij wege van experiment kan worden afgeweken van de Wet BRP met het oogmerk om de verstrekking van gegevens uit de basisregistratie te beperken.

Beantwoording IAK-vragen t.b.v. de internetconsultatie experiment dataminimalisatie BRP

Programming Interface Bevragen BRP' (API of API BRP) opgezet. Een API legt in feite een technische koppeling tussen twee systemen, waardoor het systeem van een deelnemer (gemeenten of overheidsorganen/derden die deelnemen aan het experiment) direct kan interacteren met de BRP-V (de BRP-Verstrektingsvoorziening, de centrale voorzieningen van het BRP-stelsel). Middels deze API BRP kunnen deelnemers de BRP-V direct bevragen: dat wil zeggen dat met de applicatie van de deelnemer een vraag kan worden gesteld aan de BRP-V over een ingeschrevene, waarna de deelnemer direct een antwoord krijgt.

Deze API biedt deelnemers aan Haal Centraal de mogelijkheid om efficiënter en effectiever gebruik te maken van BRP-gegevens in hun processen.

Met de API kunnen antwoorden op een aantal informatievragen worden gegenereerd en ter beschikking worden gesteld aan de deelnemers. Bijvoorbeeld: in plaats van de geboortedatum wordt de leeftijd van een persoon op het moment van bevragen ter beschikking gesteld. Of, in plaats van een set aan gegevens waaruit de aanschrijfwijze van een persoon kan worden afgeleid, wordt de aanschrijfwijze (bijv. mevrouw De Wit-Jansen) ter beschikking gesteld aan gemeenten (colleges) of andere overheidsorganen. Deze informatie wordt ter beschikking gesteld nadat een deelnemer deze informatie heeft opgevraagd (door het stellen van een 'informatievraag'). Daarom wordt dit ook wel het 'beantwoorden van informatievragen' genoemd en wordt de verkregen informatie ook wel 'antwoord' genoemd.

De antwoorden op de informatievragen worden gegenereerd door gebruik te maken van openbare afleidingsregels. Zo kan door middel van de bewerking van persoonsgegevens in de BRP in plaats van de geboortedatum enkel de leeftijd van een persoon op het moment van bevragen worden verstrekt, of kan in plaats van de set van o.a. voornamen, geslachtsnaam, adellijke titel, partnergegevens, adellijke titel partner, aanduiding naamgebruik en geslachtsaanduiding enkel de aanschrijfwijze of aanhef worden verstrekt.

Doelstellingen Experiment

Naast dataminimalisatie kent het experiment de volgende doelstellingen.

- Het voorkomen van fouten bij het gebruik van BRP-gegevens, zoals een foutieve afleiding van de aanschrijfnaam op basis van losse naamgegevens, zodat de rechten van burgers zo goed mogelijk worden beschermd.
- Kostenbesparingen op de lange termijn (na het experiment, als blijkt dat de oplossing werkt) door reductie van het bijhouden van kopieën van BRP-gegevens door afnemers, lagere aansluitkosten voor afnemers en rekenregels bij de bron (verstrekker van BRP-gegevens), in plaats van implementatie bij vele afnemers.
- Het sneller en goedkoper kunnen wijzigen van afleidingsregels n.a.v. maatschappelijke ontwikkelingen. Organisaties gebruiken nu zelf (ieder voor zich) algoritmes/rekenregels om informatie af te leiden uit BRP-gegevens. Met het experiment wordt gerealiseerd dat het afleiden van informatie uit BRP-gegevens bij de bron gebeurt. Door de algoritmes/rekenregels bij de bron is de impact van een wijziging op aangesloten overheidssystemen veel kleiner dan nu.
- Meer transparantie voor de burger; de burger kan ook zien hoe de gegevens zijn gebruikt (hoe tot bepaalde informatie is gekomen) doordat de afleidingsregels openbaar zijn.

Het doel van het experimentbesluit is om tijdelijk af te kunnen wijken van de Wet BRP bij wege van experiment om zo op kleinere schaal en met vooraf vastgelegde vragen met duidelijk omliggende kaders te kunnen beproeven of het verstrekken van informatie als antwoord op informatievragen doelmatig is (of de hiervoor benoemde doelstellingen worden gerealiseerd) en of deze wijze van verstrekking geen negatieve gevolgen heeft. Indien uit het experiment blijkt dat deze informatieverstrekking doelmatig is, kan uiteindelijk voor een dergelijke informatieverstrekking uit de basisregistratie een algemene(re) grondslag in de Wet BRP worden gecreëerd. Het experimentbesluit voorziet daarbij tevens in de grondslag voor de minister van BZK om persoonsgegevens uit de BRP te bewerken tot antwoorden op informatievragen.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Beantwoording IAK-vragen t.b.v. de internetconsultatie experiment dataminimalisatie BRP

Het goed laten functioneren van de basisregistratie personen betreft een overheidstaak. Het is hierbij van belang dat er niet meer persoonsgegevens worden verwerkt dan noodzakelijk, om zo (beter) te kunnen voldoen aan het beginsel van dataminimalisatie. Het bieden van de mogelijkheid om alleen antwoorden op bepaalde vragen ter beschikking te stellen aan gemeenten (colleges) en andere overheidsorganen draagt hieraan bij.

6. Wat is het beste instrument?

Regelgeving: om de doelstellingen te behalen dient een AmvB te worden opgesteld waarmee op grond van artikel 4.16a Wet BRP tijdelijk kan worden afgeweken van de Wet BRP bij wege van experiment(en). Met de uit te voeren experimenten *dient te worden vastgesteld of het oogmerk waarop het experiment betrekking heeft, op een zinvolle wijze via een wijziging van de Wet BRP (en de daarop gebaseerde regelgeving) kan worden geadresseerd. Met een experiment kunnen de voor- en nadelen van de daarbij gekozen oplossing in kaart worden gebracht. Op basis van de aldus verworven kennis kan vervolgens over een eventuele wijziging van de Wet BRP (en de daarop gebaseerde regelgeving) worden besloten*

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Burgers: door aan de deelnemers antwoorden op de bovenstaande vragen ter beschikking te stellen, zullen er minder gegevens van de burgers worden verstrekt. Tevens worden de transparantie verbeterd.

Overheid: de overheid (BZK/RvIG) dient een extra functionaliteit te onderhouden, alsmede de raadpleging door de deelnemende colleges en verstrekking aan overheidsorganen en derden te faciliteren. Dit brengt extra kosten met zich mee, die deels zullen worden gedekt door de deelnemers aan het experiment. Doordat de API centraal wordt beheerd en doorontwikkeld door RvIG, worden de kosten voor het beheer en de doorontwikkeling van de API beperkt. Een wijziging van de specificaties hoeft bijvoorbeeld maar één keer worden doorgevoerd door RvIG.

Deelnemers: deelnemers (behalve deelnemende colleges van B&W) betalen, conform de huidige Wet BRP, een prijs per ontvangen bericht; daarvoor wordt een abonnementsstructuur met staffels gehanteerd, zie onderdeel d. Ten gevolge van het experiment zullen er meer berichten worden uitgewisseld tussen deelnemers en BRP-V (in de plaats van berichten vanuit het interne gegevensmagazijn), waardoor deelnemers meer kosten moeten afdragen. Om dit te ondervangen, zijn financiële afspraken gemaakt. De financiële lasten van de deelnemers worden daardoor niet verzwaard.